

nosti manželství, s tím pouze rozdílem, že není povinnen proti rozsudku stolice druhé rozsudek stolice první potvrzujícímu podávati mimořádnou stížnosť dovolací. Žádají-li oba manželé souhlasně za rozloučení manželství, má sobě zřízený obhájce vyzvídáním a pátráním jistotu zjednati, zda manželé nežádali za rozloučení pro okamžitou nelibost, anebo z touhy, aby mohli v nový sňatek vejíti, ježto nahodilým objasněním celého stavu věci mohlo by se snadno docíliti toho, že by se manželé toliko rozvedli od stolu a lože, což pak nevylučuje možnost pozdějšího usmíření.

Obhájci svazku manželského nepřisluší nárok na odměnu za zastupování, ovšem ale nárok na náhradu hotových výloh z pokladny státní (roz. ze dne 10. října 1882 č. 9122 sb. »Gl. U.« a ze dne 30. ledna 1877 č. 6366 sb. »Gl. U.«).

Děkan (decanus).

I. Pojem a dějinný vývoj.

Decanus nazýval se dle řehole benediktinské mnich, jemuž byl svěřen dohled asi na 10 tovaryšů řádu. Z klášterů dostal se titul a úřad děkana, obzvláště když zaveden byl společný způsob života (viz čl. Duchovenstvo), i do kapitul, a konečně téměř do všech duchovních korporací, jmenovitě též do sborů professorských na universitách a do sboru kardinálů. Z pravidla měl děkan na starosti správu a řízení vnitřních záležitostí příslušného sboru, při čemž jemu příslušela disciplinární moc nad jednotlivými členy. Také kněží, kteří na venkově působili, tvořili dříve t. zv. kapitoly venkovské, z nichž každá měla svého děkana (decanus ruralis, děkan venkovský).

II. Právo platné.

Nyní má titul »děkan« v našich diecésích místa jen ve dvou případech: buď jako titul čestný, anebo jako titul úřední.

1. Jako čestný titul bývá *a)* s jistými obrocími z pravidla ve starších městech trvale spojen, takže ten, jemuž se takového obročí dostane, dosáhne zároveň titulu »děkana« (»městský děkan«), anebo bývá *b)* zasloužilým kněžím, kdekoliv úřad duchovního správce zastávajícím, biskupem příslušné diecése ad personam udělen.

S tímto titulem není žádné zvláštní právo spojeno, leda právo nositi na taláru límec »collare canonicum«, kteréžto právo však také ostatním kněžím, jako vyznamenání bývá propůjčováno. I titul »arciděkan« byl v nejnovější době několikráte udělen zasloužilým, starším kněžím, ba i nové děkanské kostely a arciděkanství (ku př. v Liberci r. 1879) byly zřízeny.

2. Jakožto úředního titulu užívá se titulu děkanského ve všech korunních zemích rakouských, Čechy a Slezsko vyjímaje, k označení kněží, kteří stojí v čele duchovenstvu určitého zemského okresu (»děkanství«). V Čechách nazývají se tito představení »biskupskými vikáři« t. j. zástupci (vicarii) biskupovými, ve Slezsku jmenují se »arcikněží«. Každá diecése jest totiž k vůli přiměřenému řízení rozdělena v určitý počet děkanských anebo vikářských okresů, a každému z těchto okresů jest biskupem v čelo postaven jeden duchovní jako děkan, anebo jako vikář, nehledě k tomu, zda tento jakožto obročník má své sídlo v onom místě, dle něhož děkanát jest pojmenován, čili nic. Tito děkanové zaujímají tedy opět postavení, jež jest analogickým s postavením bývalých venkovských děkanů, leč mohou jen ve výmínečných případech býti voleni duchovenstvem příslušného děkanátu. Jich práva řídí se instrukcí, kterou jim

uděluje biskup, jimž jmenováni byli. Všeobecné instrukce udělují obyčejně synody provinciální jako na př. pražská z roku 1860, vídeňská z roku 1858.

Děkanům nepřísluší jurisdikce nad duchovenstvem jim podrobeným, nýbrž toliko dohled a po případě právo dávatí důtky, jedná-li se o to, aby co nejrychleji naskytnuvší se nepřístojnosti odstraněny byly; nepodaří-li se to, mají záležitost odevzdati řádnému soudci, t. j. biskupovi. Dohled vztahuje se jak na osobní chování se duchovenstva, tak i na činnost úřední. Za tím účelem mají děkanové z pravidla každoročně předsevzítí visitaci svého okresu a při té příležitosti přesvědčiti se, zda osobní chování jednotlivých kněží jest bezúhonné, jsou-li stavení kostelní a farní v řádném stavu, zda jsou matriky a ostatní knihy farní správně vedeny, jakož i zda jméním kostelním řádně se hospodaří. Zvláštním předmětem této visitace jest též zkouška mládeže školní z náboženství. O všem, co děkan při visitaci byl upozoroval, má podati zprávu biskupskému ordinariatu. Duchovní, u nichž visitace se právě odbyvá, musí poskytnouti vikáři náležitého pohostinství.

Děkanové jsou dále sprostředkujícími orgány mezi duchovenstvem a biskupem, prostřednictvím jich doručují se jednotlivým kněžím všechna nařízení ordinariatu; podání, žádosti atd. kněžstva, které na biskupa řízeny jsou, musí býti podány prostřednictvím děkana, který má připojiti o nich své dobrozdání. Jménem biskupovým mají děkanové nově jmenovaným farářům jich obročí vykazovati a je slavnostně instalovati; faráře zemřelé mají pochovávat, jsouce ovšem při tom oprávněni žádati poplatku štolního, na místo jich mají však ihned prozatímně správce ustanoviti a sepsati inventář o pozůstalosti, po případě při inventuře úřední intervenovati jako komisaři biskupští; dále mají se postarati o to, by jmění kostelní ze jmění soukromého a z příjmů obročí vyloučeno bylo a mají prozkoumati inventář kostelní a případně doplnění jeho obstarati. Též bývají z pravidla ordinariatem k tomu ustanoveni, aby převzali farní knihy a písemnosti, týkající se věcí úředních, jež dle § 56 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. mají býti z inventury vyloučeny.

Duchovenstvo děkanátu mají každoročně ku pastorální konferenci svolati. Biskupové přenášejí obyčejně na děkany jistá oprávnění (t. zv. facultates), jako právo udílení dispense od jedné a v nutných případech ode dvou ohlášek manželských.

Úřední dopisování děkanů jest prosto poštovního; za vykonávání svého úřadu mohou dle § 3, 2 b. zák. ze dne 19. dubna 1885 č. 47. ř. z. ve přiznání (fassi), které za příčinou doplnění kongruy musí předložiti do výdajů zařaditi obnos, jehož velikost nař. min. k. a vyuč. a nař. min. fin. ze dne 19. června 1886 č. 207 ř. z. pro každý jednotlivý okres děkanský 30 zl. až 150 zl. byla určena.

Dekrety.

I. Pojem. Dekretem vůbec nazývá se každé úřední nařízení, každý úřední výnos, tedy také ustanovení státních úřadů, týkající se určité osoby (dekrety ustanovovací, pochvalné, přijímací, propouštěcí, dekrety o služném atd.). V užším smyslu znamená dekret nařízení vrchnostenské, jmenovitě soudní, vydané v záležitostech úředních osobě určité protivou ku nálezu nebo rozsudku.

Ze starších předpisů o dekretch vydaných jest uvésti: dekrety vydávají se buď na jednotlivé strany, místa, úřady atd.; obsahují zprávy bez